

**ĐỀ KIỂM TRA HỌC SINH GIỎI
NGŨ VĂN 9 CẤP THỊ XÃ
(Ngày 08/7/2024)**

PHÒNG GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

*Thời gian làm bài 150 phút
(Đề thi gồm 02 trang)*

Câu 1 (4,0 điểm)

Trong cuộc trò chuyện giữa hai học sinh, có một bạn đã nêu lên quan điểm rằng: "*Dù chúng ta sống dưới cùng một bầu trời nhưng mỗi người cần có một khung trời riêng.*"

Em có đồng tình với ý kiến của bạn học sinh ấy không? Lấy chủ đề là khung trời riêng em hãy viết một bài văn ngắn trình bày quan điểm của mình.

Câu 2 (6,0 điểm)

Câu 2 (12,0 điểm):

Nhà văn Nga, Lep Tôn-xtôi cho rằng: "*Thơ là ngọn lửa nhen lên trong lòng người, một ngọn lửa đốt cháy, sưởi ấm và soi sáng*".

Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Hãy làm rõ cách hiểu của em qua bài thơ sau:

MIỀN QUÊ

(Nguyễn Khoa Điềm)

*Lại về mảnh trăng đầu tháng
Mông lung mặt đồng bóng chiều,
Tiếng ếch vùi trong cỏ ẩm
Lúa mềm như vai thân yêu*

*Mùa xuân, là mùa xuân đầy
Thả chim, cỏ nội hương đồng
Đàn trâu bụng tròn qua ngõ
Gõ sừng lên mảnh trăng cong*

*Có gì xôn xao đầm thắm
Bao nhiêu trông đợi chóng chầy
Đàn em tóc dài mười tám
Thương người ra lính hôm mai*

*Để rồi bao nhiêu gió thổi
Bên giếng làng, ngoài bến sông
Có tiếng hát như con gái
Cao cao như vàng trắng trong...*

(Nguồn: Thơ Nguyễn Khoa Điềm, tuyển tập 40 năm do tác giả chọn, NXB Văn học, 2012)

CHÚ THÍCH:

- **Nguyễn Khoa Điềm sinh ngày 15 tháng 4 năm 1943, tại thôn Ưu Điềm, xã Phong Hòa, huyện Phong Điền, tỉnh Thừa Thiên – Huế.** Thơ của Nguyễn Khoa Điềm lấy chất liệu từ văn học Việt Nam và cảm hứng từ quê hương, con người và tình thần chiến đấu của người chiến sĩ Việt Nam yêu nước... Thơ ông hấp dẫn bởi sự kết hợp giữa cảm xúc nồng nàn và suy tư sâu lắng của người trí thức về đất nước và con người Việt Nam. Điểm nổi bật của phong cách thơ Nguyễn Khoa Điềm nằm ở cảm hứng hiện thực thời đại, đề tài quen thuộc, cách thể hiện cái tôi đa dạng, lớp từ, hình ảnh cảm xúc sâu sắc và ý nghĩa lịch sử và văn hóa độc đáo.

-----*HẾT*-----
(*HD chấm gồm: 02 câu, 01 trang*)

HƯỚNG DẪN CHẤM
ĐỀ THI CHỌN HỌC SINH GIỎI CẤP TỈNH
NĂM HỌC 2024 - 2025
MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 9

Thời gian làm bài 150 phút (Không kể thời gian giao đề)

A. Yêu cầu chung:

- Giám khảo phải nắm được nội dung trình bày trong bài làm của học sinh để đánh giá được một cách khái quát, tránh đếm ý cho điểm. Vận dụng linh hoạt đáp án, nên sử dụng nhiều mức điểm một cách hợp lý, khuyến khích những bài viết có cảm xúc và sáng tạo.

- Học sinh có thể làm bài theo nhiều cách riêng nhưng đáp ứng được yêu cầu cơ bản của đề, diễn đạt tốt vẫn cho đủ điểm.

Lưu ý: Điểm bài thi có thể lẻ đến 0,25 điểm và không làm tròn số.

B. Yêu cầu cụ thể:

Câu	Nội dung	Điểm
Câu 1 4,0 điểm	I. Yêu cầu về kĩ năng: - Thể hiện tốt kĩ năng làm bài văn nghị luận xã hội. - Bố cục rõ ràng, diễn đạt trôi chảy, lập luận chặt chẽ, không mắc lỗi ngữ pháp, dùng từ, chính tả. - Bài viết có sự sáng tạo, độc đáo trong diễn đạt và bộc lộ suy nghĩ, cảm xúc	0,5
	II. Yêu cầu về kiến thức: Thí sinh có thể trình bày theo các cách khác nhau song cần đảm bảo các ý cơ bản sau: 1. Mở bài: Giới thiệu khái quát vấn đề nghị luận: - Dẫn dắt vấn đề Giới thiệu vấn đề: <i>"Dù chúng ta sống dưới cùng một bầu trời nhưng mỗi người cần có một khung trời riêng."</i>	0,25
	2. Thân bài: a. Giải thích - bầu trời: không gian sống chung mà có một cộng đồng cùng nhau chia sẻ - khung trời riêng: không gian riêng tư cá nhân của mỗi người => Vấn đề nghị luận: Mỗi người đều cần có một cuộc sống riêng cá tính riêng được tự do thể hiện chính mình sống theo cách mình muốn b. Bàn luận	0,5

Câu 2 6,0 điểm	- Khung trời riêng là nơi con người được sống là mình được tự do thể hiện cá tính bản sắc theo đuổi những đam mê khát vọng... - Mỗi cá nhân là một bản thể không ai có thể sống hộ, hay tước đoạt quyền được lựa chọn cách sống phù hợp của người khác. - Xã hội càng hiện đại con người càng cần biết tôn trọng khung trời riêng của nhau chỉ khi giữ được bản sắc riêng cá nhân mới có thể đem đến sự đa dạng thúc đẩy sự phát triển của xã hội (dẫn chứng) - Tuy nhiên cũng cần thấy rằng khung trời riêng không phải là không gian cô lập tách rời khỏi bầu trời chung mà là những mảnh ghép là nên sự đa sắc phong phú của đời sống khung trời riêng cần được kết nối hòa nhập với bầu trời chung để cuộc sống cá nhân trở nên ý nghĩa... (dẫn chứng)	1,5
	c. Bài học rút ra - Mỗi người cần xác lập khung trời riêng của bản thân và tôn trọng khung trời riêng của người khác con người cũng cần ý thức mình đang ở dưới một bầu trời chung để sống có trách nhiệm, ý nghĩa. - Phê phán những người có quan điểm, suy nghĩ lệch lạc về tự do cá nhân...	1,0
	3. Kết bài: - Khái quát ý nghĩa của vấn đề nghị luận.	0,25
	* Yêu cầu về kỹ năng: - Hiểu đúng yêu cầu của đề bài. Biết vận dụng các phép lập luận để làm bài văn nghị luận văn học chứng minh một nhận định. - Biết cách chọn lọc dẫn chứng để phân tích làm sáng tỏ vấn đề. Lập luận chặt chẽ, diễn đạt tốt (có suy nghĩ, đánh giá, cảm xúc riêng...) - Bố cục rõ ràng, mạch lạc, không mắc lỗi về chính tả, dùng từ và ngữ pháp.	0,5
	* Yêu cầu về kiến thức: - HS có thể trình bày theo nhiều cách khác nhau nhưng cần đảm bảo những ý cơ bản sau: 1. Mở bài: Mở bài giới thiệu vấn đề cần nghị luận 2. Thân bài *Giải thích: - <i>Ngọn lửa nhen lên trong lòng người:</i> Là ngọn lửa từ trái tim biết nhìn đời, đau đời của nhà thơ và truyền sang cho người đọc những rung động của tâm hồn mình. - <i>Ngọn lửa đốt cháy, sưởi ấm và soi sáng:</i> + Là ngọn lửa nồng ấm nhất, mãnh liệt nhất, có tác dụng hướng con người đến những tình cảm tốt đẹp, nâng đỡ, thanh lọc tâm hồn để giúp cho con người sống tốt hơn, hướng đến Chân - Thiện - Mỹ. => Hình ảnh ngọn lửa là một ẩn dụ cảm xúc và tư tưởng của thơ. Bởi vậy, trong nhận định, nhà văn Lép Tôn-xtôi sử dụng hình ảnh này để khẳng định đặc trưng và tác dụng kì diệu, to lớn của thơ ca.	0,5
		0,25

	* Bàn luận ý kiến - Đặc trưng cảm xúc của thơ: + Thơ là hình thức tổ chức ngôn từ đặc biệt, tuân theo một mô hình thi luật hoặc nhịp điệu nhất định. Thơ có khả năng diễn tả được những tình cảm mãnh liệt hoặc những ấn tượng xúc động tinh tế của con người trước thế giới, thể hiện những trăn trở suy tư khát vọng của nhà thơ. <i>Thơ là tiếng nói đầu tiên tiếng nói thứ nhất của tâm hồn Phi Động chạm tới cuộc sống</i>(Nguyễn Đình Thi). Trong quá trình Sáng tạo thơ rung động và cảm xúc là điểm tựa, tình cảm của nhà thơ phải mạnh mẽ, sâu lắng đến tận cùng. + Thơ là những rung động từ trái tim nghệ sĩ truyền sang người đọc những rung động mãnh liệt. Thơ là nỗi niềm, là tấm lòng không phải của riêng nhà thơ mà trái tim nhà thơ phải đập cùng một nhịp đập với trái tim người đọc và cả cộng đồng. Nhà thơ phải yêu thương và trân trọng con người và cuộc sống... - Tác dụng kì diệu của thơ: + Thơ đến với chúng ta bằng sự đồng điệu của những tấm lòng, bằng mối giao cảm của tiếng nói tri âm, tri kỉ. + Thơ là phương thức biểu hiện trữ tình thơ được hình thành nhờ mối giao cảm thâm kín giữa con người và cuộc sống. Trong dòng chảy của thơ, con người được đắm chìm mình trong tình cảm của nhà thơ và của chính mình. Thơ giúp sưởi ấm tâm hồn con người làm trái tim con người thêm ấm áp, yêu thương, đồng cảm, biết trân quý những giá trị của cuộc sống và vạn vật. Tâm hồn con người sẽ được thanh lọc để trong sáng và cao thượng hơn... + Thơ thấm vào lòng người, bởi những cảm xúc trực tiếp và nhiều liên tưởng kín đáo, bằng ý tứ sâu xa, sức quyến rũ của tiết tấu và thanh điệu... * CHỨNG MINH QUA “MIỀN QUÊ” - NGUYỄN KHOA ĐIỀM: 1. “Miền quê” là "ngọn lửa nhen lên trong lòng người, một ngọn lửa đốt cháy, soi ấm và soi sáng" bởi tình quê đậm đà, sâu lắng: Bài thơ Miền quê của Nguyễn Khoa Điềm là một tác phẩm biểu lộ tình cảm sâu đậm và kỷ niệm đối với miền quê. - Buổi chiều trong bài thơ được phác họa bằng những nét đơn giản nhưng rất ấn tượng: - Một mảnh trăng treo lơ lửng trên bầu trời, tiếng ếch vui trong cỏ ẩm như một trò chơi trốn tìm thú vị, với chữ “vui” gợi lên hình ảnh sâu sắc,	1,0 1,0 1,0
--	--	----------------------------------

	thể hiện sự sáng tạo của tác giả trong cách diễn đạt tiếng ếch, nhất là trong ánh sáng chạng vạng của buổi chiều. Những giếng lúa mềm mại, xanh mướt... - Khoảng thời gian tuổi thơ trong trẻo, đầy hồn nhiên, tràn ngập ký ức, Những trò chơi thả chim hồn nhiên, những cảnh đẹp của “cỏ nội hương đồng” quen thuộc làm cho lòng đắm say. Hình ảnh đàn trâu bụng tròn đôi sừng cong cong... - Ngoài cảnh vật thanh bình của miền quê thơ mộng, hình ảnh của con người cũng xuất hiện với bao tâm trạng. Đó là những cô gái tóc dài 18 mang trong lòng ngây thơ và hồn nhiên rung động trước tình yêu đầu đời trong nỗi lòng xôn xao ngóng chờ và “thương người ra lính hôm mai”. => Những hình ảnh này gợi lên trong lòng người đọc một sự nhớ nhung và mong muốn trở về nơi đã gắn bó với mình qua đó thể hiện niềm khao khát trở về miền quê để được sống trong sự thanh bình và hạnh phúc của tác giả... 2. Cảm xúc kỳ diệu của bài thơ miền quê được tạo nên bởi những đặc sắc nghệ thuật độc đáo: - So sánh ngôn ngữ giàu hình tượng và đậm chất hội họa tác giả đã tái hiện một miền quê sâu trong ký ức tươi đẹp và bình yên - Thể thơ sáu chữ hiện đại phù hợp với việc bộc lộ cảm xúc - Tình cảm chân thành tha thiết dành cho quê hương đất nước và con người Việt Nam. - Ngôn ngữ tự nhiên giản dị, giàu sức gợi * Đánh giá mở rộng - Nhận định của Sê- khốp hoàn toàn xác đáng để tác động kỳ diệu của thơ ca. - Bài thơ miền quê của Nguyễn Khoa Điềm là một minh chứng cụ thể bài thơ thể hiện vẻ đẹp thanh bình của mùa xuân với những cảnh sắc tươi mới; cũng như những hình ảnh về con người sống đời thường mang tính mang tính - Tình cảm, cảm xúc những rung động mãnh liệt trong thơ là một trong những tiêu chí để đánh giá tầm tư tưởng và tài năng của người nghệ sĩ. - Tình cảm của nhà thơ Nguyễn chạm đến và neo đậu trong tâm hồn người đọc thì người nghệ sĩ cần biểu hiện những tình cảm ấy bằng hình thức nghệ thuật phù hợp tài tính thẩm mỹ * Bài học với người sáng tác và tiếp nhận văn học - Nhà thơ: khi sáng tác phải rung động, cảm xúc phải giống như con ong làm mật... - Người đọc: đến với thơ biết sống mãnh liệt hơn tâm hồn trong sáng và	1,0 0,5
--	--	-----------------------

	biết yêu thương chia sẻ nhiều hơn.	0,25
	3. Kết bài: - Khẳng định lại tính đúng đắn của nhận định. - Liên hệ	0,5